

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

KARAKUŞ, A. (2020). Ahmet Sarı'nın Öykücülüğü. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (2), 817-830.

Ahmet Sarı'nın Öykücülüğü

Ahmet KARAKUŞ^(*)

Öz: Son dönem Türk öykücülüğünün isimlerinden olan Ahmet Sarı yayınlanmış altı öykü kitabıyla hikâyelerinde çeşitli konuları ele almaktadır. Ahmet Sarı'nın öykülerinde hayatla iç içelik belirgin bir şekilde görülmektedir. Bu husus; üçüncü sayfa haberlerinin, hayvanlar aleminin, bazı ünlülerin etkisinin, kendisinin ve ailesinin öykülere girmesi şeklinde olmaktadır. Ayrıca hayatla içe içelik yazarın Almanya'da doğup büyümesinden, Alman Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olmasından dolayı yabancı bazı kelimelerin öykülerinde yer almasından dolayı da görülmektedir. Bu hususun dışında Sarı'nın öykülerinde tekrarlar, cevaplamalar, halk inancı, halk ağzı, psikoloji, tıbbî bilgi şeklinde bilimsellik de yer almaktadır. Ayrıca yazarın öykülerinde ayetler ve tasavvuf işlendiği gibi yazar postmodern tarzda ve şiirsel bir şekilde öyküler de yazmaktadır. Yazarın bazı öykülerinde ise eleştiri ve huzursuzluk dikkat çekmektedir. Bazı öykülerinde ayrıntıya ve betimlemeye yer veren Sarı edim, kayra, esrime, nobran gibi kelimeleri ise sıkça kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hayatla iç içelik, şekilsellik, din, tasavvuf, tekrarlar.

The Story Writing by Ahmet Sarı

Abstract: Ahmet Sarı, one of the recent names of Turkish story writing, deals with various topics in his six published story books. It is quite obvious that stories by Ahmet Sarı are intertwined with life. This aspect is accomplished by including crime news, animal kingdom, the impact of several celebrities, himself and his family in his stories. The concept of being intertwined with life is also apparent in his stories with the use of some foreign words due to being born and raised in Germany and being a Professor at German Language and Literature department. Apart from that aspect, being scientific also plays a part in his stories in the form of repetition, response, folk belief, colloquial language, psychology and medicine. The writer produces works in postmodern and poetic style as well as handling verses from the Quran and mysticism. In his certain stories, criticism and uneasiness stand out. Sarı, including detail and imagery in a number of stories, frequently uses words like edim, kayra, esrime and nobran.

Keywords: Being intertwined with life, formality, religion, mysticism, repetition.

Makale Geliş Tarihi: 08.11.2019

Makale Kabul Tarihi: 13.06.2020

I.Giriş

Akademisyen kimliğiyle ön plana çıkmış olan Ahmet Sarı; “Ve Asma Yaprakları Gibi Titreyen El”, “Sağ Omuz Meleğimin Omzundaki Sağ Omuz Meleği”, “Musa'nın Derinlerine Düşen Yutkunuş”, “Merhamet Dilercesine Gökyüzüne Bakmak” “Başlangıcı Olmayan Bir Şeyin Sonu” ve “Kendi İmdadına Koşup Gelen Hızır” adlı öykü kitaplarıyla edebî sahada da kendini duyuran yazarlardandır.

^{*)} Dr., Atatürk Üniversitesi ATA-TÖMER (e-posta: ahmet.karakus@atauni.edu.tr) ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0002-8102-3516>

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate® intihal incelemesinden geçirilmiştir.

Ahmet Sarı; kan, ölüm, ceset, kaza vb. hayatın üzücü yanlarını işleyen üçüncü sayfa haberleriyle, belgeselleri hatırlatan hayvanların yaşantılarıyla, bazı ünlülerin anlatımlarından esinlenmesiyle, kendisini ve ailesini öykülerine dahil etmesiyle, Almanya’da doğup büyümesi ve Alman Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olmasından dolayı yabancı kelimelerin hikâyelerinde geçmesiyle hayatla iç içe olan öyküler vermektedir.

Ahmet Sarı’nın hikâyelerinde tekrarları çokça kullanması, öyküde geçen herhangi bir hususu hemen sonrasında cevaplaması ayrıca dikkat çeken özelliklerdendir. Sarı’nın öykülerinde halk inancı, ayetler, tasavvuf gibi dinî unsurlar da yer almaktadır.

Yazar, öykülerini genellikle klasik tarzda yazsa da bazı hikâyelerinde postmodern tarzı kullanmaktadır. Bazı öyküleri şiirsel bir şekilde olan yazarın bazıları ise birkaç cümleden oluşan kısa öykülerdir. Eserlerinin bazıları ise neticenin verilmediği, merak uyandıran hikâyelerdir.

Ahmet Sarı’nın öykülerinde dikkat çeken bir başka husus ise yazarın halk ağzını kullanmasıdır. Bunun yanında Sarı’nın bazı öykülerinde tıbbî bilgiler vermesi, psikolojiyi kullanması, eleştiri yapması, huzursuz bir duygunun belirginliği, ayrıntıya inmesi ve betimleme yapması da dikkat çeken unsurlardandır. Ayrıca Sarı; edim, kayra, esrime, nobran gibi kelimeleri ise sıkça kullanmaktadır.

II. Hayatla İç İçelik

A.Üçüncü Sayfa Haberleri

Ahmet Sarı’nın öykülerine toplu bir okuma yapıldığında hayatın olumsuz yanlarını içeren haberleri anımsatan ceset, kan, ölüm, cinayet gibi hayatın üzücü yanlarını gösteren öykülere rastlamak mümkündür. “Çocuk Arabası” öyküsü hayatın bu acı tarafını veren hikâyelerdendir: “Şimdi nerdeyse otuzdört günden beri ölmüş ve çoktan kokmuş çok sevdiğim karımı kalın tüylü pembe bir battaniyeye sardım. Bembeyaz yüzü açık duracak şekilde ve yağlı saçları ile battaniyeye sımsıkı sardım karımı.” (Sarı, 2013a: 44) Çeşitli haber kanallarında görülebilecek bir sahne oluşturan yazar “Ben, Haydar ve Durgun Göl” öyküsünde yer alan “Üstüm başım kan içinde. Kanın sıvılığı ve kayganlığı midemi bulandırıyor. Kan, havayla temas sonucu pıhtılaştığından, ellerim kuru kırmızı bir güz yaprağını andırıyor. Hala titriyor ellerim. Kalbim hızlı hızlı çarpmaya devam ediyor. Geniş ve muazzam bir soluk alarak ancak, kalbimin çarpıntısını durdurabiliyorum. Derin derin nefes alıyorum şimdi. Şimdi içimde donmuş kan, ağır ağır damarlarımda normal kıvamını buluyor.” (Sarı, 2014: 9) satırlarında kanın oluşturduğu ruh hâliyle oluşan sahneyi yansıtmaktadır. Yazar öykünün devamındaki şu cümleyle ise kanın sebebini açıklamaktadır: “Kötü giden bir balık avı sonucu bıçakladım Haydar’ı.” (Sarı, 2014: 9)

B.Hayvanların Dünyası

Ahmet Sarı öykülerinde hayatla iç içeliği veren bir diğer husus ise yazarın hayvanlardan bahsetmesidir. Öyküler okuyucuya belgesel seyretme hissi uyandırmaktadır. “Boynu Upuzun Bir Otobur” öyküsü bunlardan biridir: “... Zaten

avlarında boğazı yakalamaya programlanmış kediler, ansızın çok nadir görebildikleri ve hiçbir başka toynaklının uzunluğunda olmayan boğazına hep birden ve farklı farklı yerlerden yapıyorlar. Çoklu boğaza yapışma töreni gibi bu tören ve otobur, onlarca keskin dişin BOĞAZINDA bıraktığı acıyla artık soluksuz kalıyor.” (Sarı, 2013a: 47) “Boğma Arzusu” adlı öyküde ise bu belgesel etkisi karakterin ruh hâli ön plana çıkarılmak için verilmektedir: “Bir gazelin, körpe bir thomson ceylanının boynu, bir ahunun, bir maralın, dişi bir ren geyiğinin boynu aslanları, kaplanları, sırtlanları ve çitaları nasıl çekiyorsa, o kadının ince uzun boynu beni öyle kendine çekiyordu.” (Sarı, 2014: 29)

C.Esinlenme

Ahmet Sarı'nın “Yanmayan Sigara Endişesi” adlı öyküsünde yer alan şu cümleler ise Aydın Boysan'ın rakı içme anlatışını (Bk. <https://www.youtube.com/watch?v=Tvx2Atk> Erişim: 09. 10. 2019) anımsatmaktadır: “Sigara içmenin bir adabı vardı. İlk sigarayı geniş bir çekişle ağzına, damağına çekeceksin; dil, damak o tada varacak; tükürük bezi nikotini özümseyecek, sonra gırtlaktan boğaza, küçük dile ve de yutaktaki tüm liflerden ciğerlere dumanı göndereceksin. Susuz bir adamın, uzun susuzluk halinden sonra kana kana su içişi neyse, duman akciğere öyle bir susuzluk haliyle incek ve orada bütün akciğer lifleri tarafından özümseyecek.” (Sarı, 2016: 11)

D.Kendisi ve ailesi

Ahmet Sarı ve ailesi bir süre Almanya'da yaşamış Erzurumlu bir ailedir. Edebiyat bazen malzemesini yazardan alan otobiyografik bir esere ya da otobiyografiden kesitlerin olduğu bir öyküye dönüşebilir. Sarı'nın yalnızlık psikolojisi içerikli “Bayan Korb ve Yalnızlık” adlı öyküsünde Sarı ve ailesi yer almaktadır: “Almanya'ya gittiğimizde üç katlı evin en alt katında oturuyorlardı. Bay Korb, uzun boylu, ak saçlı, ağzında pipo su ve elinde süpürgesiyle arada sırada evinden dışarı çıkar ve biz yaramaz ve afacan çocuklara süpürgesini kaldırarak, gürültü yapmamızı, sessizliğe ihtiyaçlarının olduğunu söyleyerek içeri girer, kapıyı hızlı kapatırdı.” (Sarı, 2013b: 75) Sarı'nın bir başka öyküsü “Kendi İsmine Bakma Hazzı”nda ise akademisyen kimliğinden izler görülmektedir: “Dergide ilk gördüğü kendi isminin yine kendisine verdiği hazdan yaklaşık bir otuz yıl geçmesine rağmen yazdığı akademik kitaplarda, hakemli hakemsiz dergilerde, deneme ve kitap tanıtımı yazdığı edebiyat dergilerinde, her gün çıktıkları için geniş bir yayınlanma sürecini de içlerinde barındırdıklarını düşündüğü Türkiye geneli ya da yerel gazetelerde -ona bakılacak olursa- “ismini görme şerefine” ulaşmıştır.” (Sarı, 2014: 30) “Sensizlik Sarhoşu” adlı öykünün şu cümlesi ise Sarı'nın öykü yazarlığını anımsatmaktadır: “Yoksa, havaalanının insan yığınından ikinci kata üstelik asansörle çıkılan Cafe'ye kendini zar zor atmasıyla mı başlasam bir öykü karakterinin.” (Sarı, 2014: 56)

E.Yabancılık

Yazar Ahmet Sarı'nın Almanya'da doğmuş ve bir süre bu ülkede yaşamış bir Türk vatandaşı ayrıca Alman Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olması eserlerinde

yabancı kelimelerin yer almasına sebep olmaktadır. “Food and Beverage” (Sarı, 2015: 91) adlı öyküsünün ismi, “Yediyi Dokuz Geçe” adlı öykü de geçen switch oda ifadesi (Sarı, 2016: 15) “O Irmağın Sessiz Akışıdır Senin Korkun” isimli öyküde geçen “Altın sarısı renkte tersten bir yay halini andıran köprünün sağ başında Ricarda Huch’un bir yazıtı gözüktüyor: “Danke denen die gebaut den Bogen/ Dass dich das Gevässer nicht verschlinge/ Fellt die Brücke der wilden Wogen/ Fasse Mut und schwimme und springe.” (Sarı, 2016: 34) cümlesi, “Einverleibung” adlı öyküsünün ismi (Sarı, 2013a: 13), “Özgüven” adlı hikâyesinde yer alan Tom Waits ve Standing Ovation (Sarı, 2013a: 18) isimleri, “Woyzeck Sendromu” adlı öykünün adı (Sarı, 2013a: 76) yabancılaşmaya örnek olarak verilebilir.

III. Tekrarlar

Ahmet Sarı’nın “Kendinde Düşüş” adlı şiirinde yer alan
“uçurumdan çok çok daha derinlerde.

uçurumdan çok çok daha derinlerde.” (Sarı, 2010: 57)

mısralarında olduğu gibi sıkça görülen tekrarlama, öykülerinde de bulunmaktadır. “Aynadaki Ben” öyküsünde tekrarı neden yaptığını “Etkilendiğim cümleleri tekrar etmeye bayılıyorum.” (Sarı, 2014: 38) cümlesinde veren Sarı’nın öykünün devamındaki “...Yıllarca bu eylemlerden sonra, cümleleri sesli okuma eylemindense bir ara kelimeleri tekrar etme sevdasına kapıldım. Bir metinde “güherçile” geçiyorsa, defalarca “güherçile” kelimesini tekrar ede ede “güherçile” kelimesine yabancılaştığımı fark ettim...” (Sarı, 2014: 40) cümlelerinde de tekrarın kendisi için önemli olduğu görülmektedir. “Sütre” adlı öykünün “Kurtuluşu bir şekilde yürümekte, yürümekte, yürümekte bulmuş; ayakları uzun yollarda nasır tutmuş Suriyeliler, Araplar.” (Sarı, 2019: 39) cümlesindeki “yürümekte” kelimesi de görüldüğü gibi tekrar edilmiştir. “Elif Kanadı”nda geçen “Kız yılmıyordu da. Kız yılmıyordu.” (Sarı, 2015: 13) cümleleri, “Bir Arzu Düğümlemesi”nin “Dışardan bakıldığında koşmak, koşmak, koşmak için yaratılmış gözüktüyor.” (Sarı, 2013a: 14) ifadeleri, “Gözler Açıldıkça Açılıyor” hikâyesinin “Beride dişleri öylesine geçmiş ki boğazına toynaklının, artık ölümden kaçılmayacağı korkusundan gözleri açıldıkça açılıyor, açıldıkça açılıyor, açıldıkça açılıyor.” (Sarı, 2013a: 34) cümlesi, “Gölün Gözü” öyküsünün ise “Gölün gözünü gördün. Uzaklardaydı. Seni çağırıyordu. Gitmiyordun. Gölün gözünü gördün. Uzaklardaydı. Seni çağırıyordu. Gitmiyordun.” (Sarı, 2016: 28) cümleleri de Ahmet Sarı için tekrarın önemini veren örneklerdir.

IV. Cevaplamalar

Bazı öykülerinde birtakım hususları belirten Sarı, bu unsurların ne olduğunu, ifadelerinin hemen sonrasında cevaplamaktadır. “Yediyi Dokuz Geçe” adlı öyküde bu durum görülmektedir: “Odada tek başına kalabilme durumum bir avantaj olarak gözüktü de, çalıştığım kurumun switch adasının yani bütün internet bağlantılarının toplandığı aygıtların olduğu odanın yanımdaydı benim odam.” (Sarı, 2016: 15) Bu satırlarda görüldüğü üzere “switch odası” tamlamasını kullanan yazar sonrasında bu odanın ne

anlama geldiğini “yani” kelimesi ile vermektedir. Bu husus “Özgüven adlı öyküde de yapılmaktadır: “Standing Ovation’lik bir durum bu.” (Sarı, 2013a: 18) diyen yazar hemen sonrasında bu hususun ne olduğunu “Seyirciler onu ayakta alkışlıyorlar.” (Sarı, 2013a: 18) şeklinde bunun “ayakta alkışlama” olduğunu ifade etmektedir.

V.Halk İnancı

Sarı'nın “yoközne, üzeri çizik s” şiirinde yer alan

“bilinir, kapı umudu simgeler rüyada, kilit başkalarını sevmeyi

anahtar tanrı özlemi demektir, peygamber özlemi hakeza.” (Sarı, 2013c: 35)

dizelerinde verilen rüya tabiri gibi şiirlerinde de olan halk inançları, öykülerinde de işlenmektedir. Bu durum yazarın halkın değerlerini gözlemleyip aktardığını göstermektedir. Bunlardan biri sûrelerin okunup üflenmesidir. Bu durum Sarı'nın “Görünmeyenlerin Görevlendirilişine Dair” adlı öyküde geçmektedir: “Oğlum, tam altmış beş yıl üç gulhü ve bir fatihayı bir önüme bir soluma okuyup sabah istediğim vakitte kalktım, bir defa bile olsun kalkmamazlık etmedim” demez miydi?” (Sarı, 2019: 60) “Elimde Ay Kırığı” adlı öyküde de sabah namazıyla alakalı bir halk inancı verilmektedir: “Bir melek kulağıma “kalk” diye fısıldamış olmalı, tam sabah namazı vakti gözlerim açıldı.” (Sarı, 2016: 20)

IV. Halk Ağzı

Ahmet Sarı'nın birçok öyküsünde kelimelerin halka ait söylenişi yer almaktadır. Bu husus da, “halk inancı”nda olduğu gibi, yazarın toplumla iç içe olduğunu göstermektedir. Bu durumu örnekleyen öykülerden biri “İnanan Bir Kadının Denize Girememesine Dair” adlı hikâyedir. Bir ölçü ifadesi olan “evlek” kullanılmaktadır:

“Her insanın

üç evlek payı varsa

gökyüzünden, denizden.

benim payım senin olsun Allah'ım.” (Sarı, 2015: 17) “Secdede Bir Düşün” öyküsünde ise yazar Karadeniz ağzını kullanılmaktadır:

“Ofli ve Rizeli yan yana namaz kılayı...

Rizeli diyiki “Namazda konuşulmaz ama arabami satayım”,

Oflu diyiki “Namazda konuşulmaz ama kaçta satayisin”,

Rizeli diyiki “Namazda konuşulmaz ama 15.”

Oflu diyiki “Namazda konuşulmaz ama 10 veririm, secdede bir düşün”...” (Sarı, 2015: 25) Halk ağzına verilecek örneklerden bir diğeri ise “Ahmed’e Konmaya Çalışan Bir Sineğin Arzusu”dur: “Yedeğime, içimdeki sesi alarak uzun bir yolculuğa çıktıydımdı. Hüzün geldiği de sol böğrümeye kötü oturduydum... Solgun yapraklar arasında yerde iki zeytin, iki kara göz gördümdü.” (Sarı, 2013b: 45)

VII. Psikoloji

Topluma ait olan yaşantıları, davranışları, konuşmaları... eserlerinde işleyen Sarı, psikolojik açıdan belirgin bazı hususları da öykülerinde ele almaktadır. Ruhsal açıdan sıkıntılı bir kişiyi veren “Yerdeki Göz” öyküsünde psikolojik bozukluğun bir çocuğa ait olması ise olayı daha vahim bir hâle sokmaktadır: “Şimdi çok küçük bir çocuğun elindeki keskin bıçak, yerde uzanan ve sancılı, genzinden gelen ölüm hırıltıları, kulakları sağır eden böğürtüler ile kurban olan ineğin gözlerini çıkarmaya çalışıyor... Gözü liflere bağlayan damarları, kılcalları hepsini kesiyor. Göz oyuğundan fırlıyor. Eline alıyor gözü. Kaygan göz elinde hala SIMSICAK, onu yere atıyor. Tozlu, sarı-kırmızı sonbahar yaprakları arasında göze tekme atıyor.” (Sarı, 2013a: 19) “Ben, Haydar ve Durgun Göl” adlı öyküde ise yazar, psikoloji ilmini yapanlara bir eleştiride bulunmakta ve olması gerekeni belirterek psikolojiye başka bir açıdan bakmaktadır: “Modern ruh sağaltım merkezlerinde balık tutmaya yeterli değer verilmediğini, balık tutma eyleminin aslında bu gibi ruhsal hastalıklar merkezlerinde kesinlikle “olmazsa olmaz” olması gerektiğini dillendiriyordu.” (Sarı, 2014: 12)

VIII. Bilimsellik

Ahmet Sarı'nın öykülerinde yer alan bilimsellik “tıbbî bilgi” şeklinde görülmektedir. “Yeni Doğan” öyküsünde yazar tıbbî bilgiyi sağlıkçı karakterine bürünerek bir bebek üzerinden okuyucuya vermektedir: “Kalp atışlarını duymak, duruş pozisyonuna bakmak, amniyon sıvısının miktarını ve plasenta durumunu ölçmek istedim. Yıllarca bu işi yapmıştım. Bebeğe bir organ anomalisi bulunup bulunmadığını bu şekilde ölçülürdü. Gebelik yaşı ilerleyen plasantanın yukarıya doğru çekildiğine şahit oldum. Başının büyüklüğünü ölçtüm. Yumurtalık havzasını tarayıp kist etüdü ettim. Servikal uzunluğu ölçtüm. Amnion sıvısı durumuna baktım.” (Sarı, 2019: 84) Yazar, “Bir Ağrı Yakıldıkça Sevilmeli” isimli öyküsünde ise apandisit hastalığının semptomlarını sayarak okuyucuya tıbbî bilgi vermektedir: “Sağ karın boşluğuna parmaklarımla basıp basıp bıraktığımda, burada bıçak gibi saplanan bir ağrı hissediyorsam bundan korkmam gerektiğini dillendirdiler. “Karın ağrın seni uyutmaz, sana rahat soluk vermez” diyenler oldu. Deneyimli hekimlerin bile teşhiste bazan zorlandıklarını da öğrendiğim apandis belirtilerinin aşırı iştah kaybı, bulantı ve kusmayla başladığını da öğrendim. Ateşin tek başına hastalığın tipik bir belirtisi olmayacağını da birkaç arkadaştan duymuştum. Ağrının hastalığın en büyük belirtisi olduğu bilinen bir şeydi ve kusmayla birlikte sancılı bir şekilde ortaya çıktığını dillendirenler de az değildi...” (Sarı, 2014: 60)

IX. Ayetler

Sarı'nın “Balığın Karnında Yunus Korkusu” şiirinin “II.” kısmında bulunan

“azap gelmiş yunus'u bulmuşsa

tövbeden gayrı

ona ne fayda sağlar?” (Sarı, 2011: 15)

mısraları okuyucuyu Kur'ân-ı Kerîme, Enbiya sûresi 87. ayet-i kerimeye, yönlendirmektedir: “Zünnûn'u da (Yunus'u da zikret). O öfkeli bir halde geçip gitmişti; bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. Nihayet karanlıklar içinde: ‘Senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!’ diye niyaz etti.” (Karaman vd., 2015: 317) Görüldüğü üzere Sarı'nın şiirinde de var olan ayetlere yapılan göndermeler, yazarın bazı öykülerinde de bulunmaktadır. “Yattara” adlı öyküde Tebbet sûresine iktibas yapılmaktadır: “Ebuleheb'in elleri kurusun”un hemen ardından “Yattara” okunan ayete garip bir şekilde eklenmiştir.” (Sarı, 2019: 68) İktibas yapılan sûre şu şekildedir: “Ebu Leheb'in iki eli kurusun! Kurudu da. Malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O, alevli bir ateşte yanacak. Odun taşıyıcı olarak ve boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu hâlde karısı da (ateşe girecek).” (Karaman vd., 2015: 630) Bir başka ayet iktibas ise “Yeni Doğan” öyküsünün şu cümlesinde geçmektedir: “Tanrı “Ol” deyince bir şeyler oluyor.” (Sarı, 2019: 83) Burada Yasin sûresi'nin 82. ayetini (Bk. Karaman vd., 2015: 435) yazar işlemektedir. “Allahın İpi” hikâyesinde ise Kızıldeniz'in ayrılması verilmektedir: “Gök, Kızıldeniz'in ortadan ayrılması gibi ortadan ayrıldı.” (Sarı, 2015: 37) Bu cümle Şu'arâ sûresi 63. ayeti akla getirmektedir. Ayet-i kerime şu şekildedir: “Bunun üzerine Musa'ya: Asan ile denize vur! diye vahyettik. (Vurunca deniz) derhal yarıldı (on iki yol açıldı), her bölük koca bir dağ gibi oldu.” (Karaman vd., 2015: 360) “Gölün Gözü” adlı öyküde yer alan “Allah'ın uyumadığını bilirdin. Onun ipi göğün her tarafından aşağıya doğru sarkardı.” (Sarı, 2016: 29) cümleleri ise “Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sınımsız yapışın; parçalanmayın...” (Karaman vd., 2015: 59) şeklindeki Âl-i İmrân sûresinin 103. ayetini ve “...Sabahın beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) ayırt edilinceye kadar yiyin, için, sonra akşama kadar orucu tamamlayın...” (Karaman vd., 2015: 29) şeklindeki Bakara sûresinin 187. ayet-i kerimesini akla getirmektedir. Sarı'nın “Elma Ağacına Yaklaşırken” adlı hikâyesinde yer alan “Bal oluşturmaktan canım küçücük ağızları ve yutakları yanmış; Allah'tan, bir peygamber gibi vahiy almış bu kutsal ve çalışkan arılara su vermek.” (Sarı, 2016: 40) cümleleri ise “Rabbin bal arısına: ‘Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan kendine evler (kovanlar) edin. Sonra meyvelerin her birinden ye ve Rabbinin sana kolaylaştırdığı yaylım yollarına gir.’ diye ilham etti. Onların karınlarından renkleri çeşitli bir şerbet (bal) çıkar ki onda insanlar için şifa vardır. Elbette bunda düşünen bir kavim için büyük bir ibret vardır.” (Karaman vd., 2015: 259) şeklindeki Nahl sûresi 68 ve 69. ayetlerine göndermedir.

X. Tasavvuf

A. Teslimiyet

Ahmet Sarı, tasavvufî istilahlardan biri olan teslimiyeti Cenab-ı Allah'ın büyüklüğünü vurguladığı “Babil Kulesi” adlı öykünün şu satırlarında vermiştir: “Tanrının sonsuz büyüklüğü karşısında Babil kulesinin büyüklüğü gülünç geliyor. Ezel ebed çizgisinde, sonsuzluk büyüklüğünde, zamandan ve mekândan münezzeh bir tanrı düşüncesi yanında, insan eliyle yapılmış, pişirilmiş kerpiç, taş ve ziftle örülmüş bir binanın yüksekliği gülünç geliyor...” (Sarı, 2013a: 17) İnsan eliyle yapılan bir yapının

ne kadar ihtişamlı olursa olsun Yaratan'dan daha büyük olamayacağı vurgusu, yazarın Yaratıcı'ya mutmain bir kalple bağlı olduğunu göstermektedir.

B. Tevazu

İslâm dinine mensup bir inananın ve bir mürşide intisap etmiş bir müridin yapması gereken davranışlardan biri de tevazu sergilemek, kibirlenmemektir. Sarı "Babil Kulesi"nde bu durumu vurgulamıştır: "Mağrur olmamak, insanlara büyüklük taslamamak, ipek libas giyip yerde sürümemek tanrı için çok çok önemlidir." (Sarı, 2013a: 17) Yazarın bu ifadeleri hadis-i şerifi akla getirmektedir. Hadis şu şekildedir: "Abdullah b. Ömer naklediyor:

Peygamber (s.a.s): 'Allah, kıyamette elbisesini kibirle sürüyene bakmaz.' buyurdu. Hz. Ebu Bekr (r.a.): 'Ey Allah'ın Rasulü! İzarım salık durumda, dikkat etmezsem sürünüyor.' dedi. Resulullah (s.a.s): 'Sen, bunu kibirle yapanlardan değilsin!' cevabını verdi." (el-Buhârî, 1422/2001 Libâs: 1; Ebu'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî, 1955 Libâs: 42- 45)

Dervişlik ve tevazu bir başka öyküde de "Yahya Efendi Çıkmazı"nda da verilmektedir: "... Hepsi de önemli zatlar, saray ve devlet erkânı, padişah kızı-oğlu, haşmetli paşalar, zahidan tasavvuf erbapları, duruşlarında bir dönem elif'i değil de dal'ı hatırlatan tarikat ehli buralarda medfundu." (Sarı, 2019: 71)

C. Dünyanın Boş Bir Yer Olduğu Düşüncesi

Ahmet Sarı, "Üç Karanlıklı Bir Yer'de Esnemeler" adlı öyküsünde tasavvufa ait olduğunu ifade ettiği bir söz aktararak tasavvuf erbabı için dünyanın boş olduğu, aslolan yerin ahiret olduğu düşüncesini işlemektedir: "İnsan yaşarken uykudadır, ölünce uyanır!" sözü tasavvufta uyanırken esnemeyi anlamlı kılar. ANA RAHMİNDE gözleri kapalı ve uykudayken nasıl esniyorsak, gözlerimiz açık bir uzun uyku halinde olduğumuz dünya gerçekliğinde de esnediğimizde uyku halinde olabiliriz." (Sarı, 2013a: 56)

D. Nefs

Tasavvufta nefis, mücadele edilip ıslah olunması istenen bir düşmandır. Çünkü nefis dervişî kötülöklere bulaştırmaya ve kötölük yaptırmaya uğraşan, manevî mertebesini ilerletmesini önlemeye çalışan bir varlıktır. Nefsin kötölüğünü Sarı "Gölün Gözü" adlı öyküsünün şu cümlesinde benzetme yaparak vermektedir: "Altındaki küheylan yani nefis seni harlı bir beldeye götürürdü." (Sarı, 2016: 29)

E. Zikir

Tasavvufî istilahlardan biri de zikirdir. "Nakşibendiye gibi bazı tarikatlar, müritlerin ancak kendilerinin işitebilecekleri kadar pes bir sesle zikre izin verir. Buna hâfî zikir, diğerine cehrî veya alenî zikir denir. Kâdiriye ve Mevlevîye gibi tarikatlar cehrî zikri esas alırlar. Cehrî zikri kabul eden, semâ ve devrânı da kabul eder." (Uludağ, 2005: 85) Ayrıca Allah Teâlâ Ra'd sûresi 28. âyetinde zikrin öneminden şöyle bahsetmektedir: "Bunlar, iman edenler ve gönülleri Allah'ın zikriyle sükûnete erenlerdir. Bilesiniz ki

kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.” (Karaman vd., 2015: 238) Bu ayetin yanında İsrâ sûresi 44. âyette ise her şeyin Allah'ı zikrettiği vurgulanmıştır: “Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, halîmdir, bağışlayıcıdır.” (Karaman vd., 2015: 271) Ahmet Sarı'nın “Musa Ağacına Yaklaşırken” adlı öyküsünde ise nebatatın zikri verilmektedir: “Sonsuz kavak ağaçlarının yapraklarının esen yelde çıkardıkları sesi, o dualarını dinlemek.” (Sarı, 2016: 39) Yazarın “Bulut Geçti” öyküsünde ise hayvanatın zikri işlenmektedir: “Her gün kuşluk vakti kalktığını söyler; kuşların tanrıları zikrettiği, sadece kuşların ve köpeklerin uyanık olduğu, bedenim uykuyu talep ettiği ve uykunun gözlerden adeta aktığı demlerde kalkma disiplinini oluşturmak gerektiğini düşünürdüm.” (Sarı, 2016: 51) Hayvanatın zikrini Ahmet Sarı “Serçe ve Zikir” öyküsünde de işlemiştir: “Öğle namazı okunmak üzereydi. Serçeler zikir halindeydi. Serçelerin zikrettiği kuşburnu çalılıklarının olduğu yere gittim. Yaklaştığımı görünce serçeler zikri durdurdular. Uzaklaştığımı görünce yeniden başladılar zikirlerine. Zikri bedenimle bulandırmıştım ya, uzaklaşırken bile bedenimde serçelerin zikrinin bulaşmış olduğuna şahit oldum.” (Sarı, 2015: 27) Sarı, “Zikirmatik” adlı öyküsünde ise sayı ile zikir yapmayı şu ifadelerinde eleştirmektedir: “...Bunları görünce insanın aklına şu soru gelmekte: İnsan sevgilisine götürdüğü şeyi sayar mı?” (Sarı, 2015: 110)

F. Keramet

Tasavvuf ıstılahlarından biri de keramet terimidir. Keramet, olağanüstü bir hâl olarak ifade edilebilir. Bu terime itibar edilmediğini Cebecioğlu şöyle vermektedir: “... Kerâmet hayz-ı ricâldir” sözü de kerâmet göstermenin erbabınca hoş bir şey olmadığını göstermek üzere söylenmiştir.” (Cebecioğlu, 2009: 365) Ahmet Sarı öyküsünde ise bu ıstılah “Kendinde Korku” isimli öyküde işlenmektedir: “Oturduğu yerden bir hışımla kalksa, odayı koşarak geçse, babasının yüzüne bile bakmadan kendini pencereden boşluğa bıraksa, belki de İbrahim Hakkı Hazretleri'nin oğullarından sarhoş ama kendini uçurumdan boşluğa bırakmış ve kırklara karışmış Mahir gibi, sırf inandığından dolayı boşlukta süzülebileceğini düşündü. Tasavvuf tarihi, keramet gösteren, boşlukta süzülen, kanatlanıp uçan derviş, sufi ve mollalarla dolu değil miydi?” (Sarı, 2015: 11)

G. Tecelli

Tasavvufta Tecelli-i Rahmânî şu şekilde verilmektedir: “Arapça, Rahmân olan (Allah)'a ait tecelli (ortaya çıkışı) ifade eden bir sözcük. Allah tarafından mevcûdâta bahşedilen varlık ki bu tecelliye, tecelli-i âm denir.” (Cebecioğlu, 2009: 640) Bu kavramı yazar “Kül Rengi” adlı kısa öyküde şöyle vermektedir:

“Allah'ın bir beyazlık olarak saçlarımda belirmesi.” (Sarı, 2015: 67)

H. Bazı İstılahların Sıralanması

Ahmet Sarı “Gayb Oluş” adlı öyküsünde bazı tasavvufî terimleri sıralamaktadır: “Titreyen sesiyle “Ayan-ı Sabite” dedi. “Vücut-u Mutlak” dedi. “Tecelli” dedi. “Vahdet-i Şühud” dedi. Ve “Seyr'u Süluk” dedi. “Babü'l Ebvap” dedi. “Bad-ı Debur” dedi. “Cam-

1 Nişti” dedi. “Ebsat-ı Mevcudat” dedi ve “Gaşyet” dedi ve “Lahut” dedi ve “La illa” dedi, “La illa” dedi.” (Sarı, 2019: 41)

XI.Posmodern Kullanım

A.Anlatıcının Kendini Dışavurumu

Ahmet Sarı öykülerini daha çok klasik tarzda kaleme alan bir yazardır. Fakat bazı hikâyelerinde yazarın bu kullanımın dışına çıktığı görülmektedir. Örneğin “Bulut Geçti” adlı öyküsünde geçen “Ey okur, sanki “Yahu ruh nasıl yorulur?” diye bir sorunuz kulağıma geliyor gibi oluyor, onu da açıklayayım, insan ruhu elbette yoramaz.” (Sarı, 2016: 53) ifadeleri bu farklı kullanımı göstermektedir.

B.İroni

Yazarın bir başka öyküsü olan “Ezan ve Teknoloji” adlı hikâye de bu farklı öyküleme tekniğine örnek gösterilebilecek eleştirel bir eserdir: “Ben de bari bu hikayeyi bir modernizm eleştirisi olsun ve teknolojinin dine dahlini eleştirsin diye bu dörtlü mekanik sesle bitireyim: “dıt dıt dıt dıt.” (Sarı, 2015: 86)

C.Kolaj

“Elma Ağacına Yaklaşırken” adlı öykü de posmodern tarza örnek verilebilecek Ahmet Sarı’nın bir diğer hikâyesidir. Öykü özetle şu şekildedir: 70’ini geçkin ama dinç olan Fazıl Amca odunları keserken anlık dikkatsizliğinden dolayı hızarla bacağını koparır. Kan kaybı yaşayan Fazıl Amca yaşadığı şokla karşısında bembeyaz tenli, kahverengi benekli bir ceylanın kendisine baktığını görür ve hâlini hiç umursamadan henüz olmamış elmaları toplamaya başlar. (Sarı, 2016: 39-43) Hikâyenin sonunda yazar, bu ceylanın fotoğrafını öyküye ilişirmiştir. (Sarı, 2016: 43)¹

D.Şiirsellik

Sarı’nın öykülerine toplu bir şekilde bakıldığı zaman yazarın, öykülerinin çoğunu klasik tarzda yazdığı görülmektedir. Fakat Sarı’nın bazı hikâyelerini ise şiirsel bir görsellikle yazdığını gösteren bazı örnekler de vardır. Bunlardan biri “Kur’an ve Şarlo” adlı öyküdür:

“Tesettürlü,

ihthiyar bir kadın,

yuvarlak gözlüklü, belinde bir kambur,

¹ Yazarla yapılan görüşmede bu hikâyeyi yazarken gerçek yaşamdan etkilendiğini ve insanın nasıl yaşarsa öğle öleceğini veren hadisi ön plana çıkarmak istediğini, bu hikâyede de Fazıl Amca’nın iyi bir insan olmasından dolayı son anlarında karşısına beyaz bir ceylanın çıkmasıyla ölüm acısının dindiğini ifade etmiştir. (Ahmet Sarı ile kişisel iletişim, 07.11.2019) Bu hadis şu şekildedir: “Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz; nasıl ölürseniz öyle dirilirsiniz.” (el-Munâvî, 1356/1937: V, 663)

bir anne.
elinde bir çerçeve, ŞARLO bu.
Dışarıdan bakan bir tesettür,
bu Şarlo'ya
bir anlam veremiyor.
İçerden baksan
çerçeve
talik bir Kur'an yazısı için
birebir.
O zaman insan anlıyor,
Şarlo,
çöpe gidebilir." (Sarı, 2015: 23)

E.Eleştiri

Ahmet Sarı'nın öykülerinde dikkat çeken bir diğer husus ise yazarın çeşitli konularda eleştiride bulunmasıdır. Yazar, "Kuytu" adlı öyküde Kur'an-ı Kerim'i sadece duvarda asılı bırakan, alıp da okumayan Müslümanları eleştirmektedir: "Gözü duvarda asılı Kur'an'a ilişti. Belgeyi kalkıp duvarda asılı ve kılıfı da toz tutmuş Kur'an'a sakladı. Doğruyu bundan daha kuytu bir yer nereden bulacaktı." (Sarı, 2019: 12) "Halaycıbaşı Tesettürlü" adlı öyküde ise yazar, İslâmî bir isim verdiği modern tesettürlü bir kızın eleştirisini yapmakta ve Sarı kendisine göre bir tesettürlünün olması gereken tavrını söylemektedir: "Adı önemli olmayan Cafe'nin kuytu bir yerinde arkadaşlarıyla oturuyor Sümeyye. Başında modern bir tesettür. Canlı müziğin çaldığı bu yere iki erkek arkadaşı ve bir kız arkadaşıyla gelmişler, belli kurtlarını dökcekler... Bizim iki kız, biri modern tesettürlü diğeri ise kısa tişörtlü, kurtlarını dökmeye başlıyorlar. Ankara havası çaldığında Ankara, Kütahya havası çaldığında Kütahya, İzmir yöresine ait müziklerde Efe oyunları oynuyor, göbek dansı gerektirecek müziklerde göbek dansı yapıyorlar... Tesettürlü kızın rahat tavırları dikkatimi çekiyor. Başında örtü var diye kendine ağır tavır takındırmamış..." (Sarı, 2015: 43, 44)

F.Huzursuzluk

Sarı'nın bazı öyküleri üçüncü sayfa haberlerini hatırlatan hikâyelerdir. Hayatın bu şekilde tezahür eden yaşantıları gerçek yaşamda gazete okuyucularını, haber dinleyicilerini veya seyircilerini huzursuz bir psikoloji içine soktuğu gibi hikâyelere sirayet eden bu huzursuzluk hâli okuyucuyu da etkilemektedir. Yazarın "Kendi İsmine Bakma Hazzı" (Bk. Sarı, 2014: 30-32), "Mezarlık'ta Çocuk Sesleri" (Bk. Sarı, 2014: 33-36), "Altıparmak" (Bk. Sarı, 2014: 58, 59), "Kasıtsız Sonuçlar Kanunu" (Bk. Sarı,

2013a: 10), “Donmuş Göl” (Bk. Sarı, 2013a: 11, 12) gibi öykülerde bu huzursuz durum görülmektedir.

G.Ayrıntı Ve Betimleme

Sarı'nın “Yediyi Dokuz Geçe” adlı öyküsünün adından da anlaşılacağı gibi yazar bazı öykülerinde ayrıntıya önem vermektedir: “Çok yorgun olsam da, sabahın geceden kalma derisini değiştirdiğini o taze dokusunu, atmosferini hissederek uyanıp saatin yediyi dokuz geçtiğine şahit oluyordum. Diğer günlerde de olaylar aynen anlattığım gibi seyrediyordu. Yorgun bir beden ve zihinle yatıyor, ama sabah ne yapsam saat yediyi dokuz geçe kalkıyordum...” (Sarı, 2016: 16)

Sarı, öykülerinde çok fazla betimleme yapan bir yazar değildir. Fakat bazı hikâyelerinde tasvir yaptığı görülmektedir. “Ağızdan Gelen Kan ve Saire” adlı öykü yazarın betimleme yaptığı hikâyelerindendir. Öyküde geçen “İncecik yüzüne, kara kaşlarına, kara gözlerine, sivri burnuna, yuvarlak çene kemiğine hiç de yakışmayan ve kendisini fareye benzeten kulak sayvanından nasıl da nefret ettiğini.” (Sarı, 2013b: 67) tasviri bu örneklerden bir tanesidir.

H.Bazı Sözcüklerin Sık Kullanımı

Ahmet Sarı öyküleri incelendiği zaman yazarın bazı sözcükleri birçok öyküsünde kullandığı dikkat çekmektedir. Edim, kayra, esrime ve nobran bu kelimeler arasındadır. Sarı'nın “Kendi İsmine Bakma Hazzı” öyküsünün “Ellerine bakıp kendi adına ellerinde görme ediminden başka bir şey değil bu ve *bu eller benim ellerim cennetten kovuldular.*” (Sarı, 2014: 32) cümlesinde görüldüğü üzere “edim”, “Ben, Haydar ve Durgun Göl” adlı öykünün “Karşımda dostum Haydar yerine, gittikçe doğanın kendisini ödüllendirdiği, Tanrının kayrasına her daim ulaşmış, doğayla barışçıl diyalog içinde bir düşman görmeye başlıyordum.” (Sarı, 2014: 15) satırlarında verildiği gibi “kayra”, yazarın “Görünmeyenlerin Görevlendirilişine Dair” öyküsünde kullandığı “Sımsıcak yatağına yeni yatmış, lambaları söndürmüş, yatağı gören bedeninin esrimesiyle beden adeta yıllarca aradığı o sımsıcak gediğine oturmuştu.” (Sarı, 2019: 60) cümlesindeki gibi “esrime” ve yine “Ben, Haydar ve Durgun Göl” adlı öykünün “Dil damağa vurduğunda, gölün bulanıklığını yitireceğine, şiddetlenmeyeceğine, nobran olmayacağına, uysallaşacağına inanıyordu.” (Sarı, 2014: 11) cümlesinde görüldüğü üzere “nobran” örnek olarak verilebilir.

XII. Sonuç

Ahmet Sarı'nın öykülerinin incelenmesi sonucu yazarın hikâyelerinde en belirgin hususun Sarı'nın eserlerini hayatla bağlantılı olarak yazması olarak ifade edilebilir. Bu bağlantıda yazarın eserlerinde belirgin bir şekilde görülen yaşamın olumsuz yanlarının ve hayvanların öykülere girmesinin ayrıca Sarı'nın, Aydın Boysan'dan esinlenmesinin de medya vasıtasıyla olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında hayattan faydalanan yazarın bu etkilenişi, öykülerinde huzursuz bir yapının da varlığını göstermektedir. Hikâyelerde görülen psikoloji, bilimsellik, halk ağzı gibi unsurların da yaşamın parçası olması hasebiyle Sarı'nın hayatla olan bağlantısının öykülere bir başka açıdan yansımaları

olarak düşünülebilir. Ahmet Sarı'nın yurtdışında bir süre yaşaması ve mesleğinden dolayı yabancı kavramları eserlerine yansıtması da hayatın esere sirayeti olarak görülmektedir. Belirgin olan bu durumların yanında öykülere bakıldığı zaman yazarın bazı hususları tekrarladığı, bu tekrarların bazı yerlerde ise kelime bazında olduğu anlaşılmakta, bazen de yazarın belirttiği bazı unsurları, hemen sonrasında bunların ne olduğunu, okuyucunun zorlanmaması ya da öyküyü anlaması adına cevapladığı görülmektedir. Bunun dışında incelenen eserlerde yazarın inanç hususunu da işlediği, bu durumu halk inancı, din ve tasavvuf bağlamında verdiği de inceleme sonucunda görülmüştür. Öykülerde çeşitli mevzularda Ahmet Sarı'nın eleştiride bulunması da bir başka özellik olarak ifade edilebilir. Bu çalışma sonucu öykülerde genellikle klasik bir tarz seçildiği görülse de yazarın bazı hikâyelerinde şiirsel, bazılarında ise postmodern tarzı kullandığı da anlaşılmaktadır. Bu incelemenin sonuçlarından bir diğeri ise Ahmet Sarı'nın bazı öykülerinde ayrıntıya ve betimlemeye yer vermesidir.

Kaynaklar

- Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, (5. Baskı). İstanbul: Ağaç Kitabevi Yayınları.
- Ebu'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî. (1955). *Sahîhu Müslim*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Libâs. İstanbul: el-Mektebetü'l-İslâmiyye.
- el-Buhârî, Muhammed b. İsmâil. (1422/2001). *el-Câmiu's-Sahîh*, thk. Muhammed Zühêyr b. Nâsîru'n-Nâsîr, Libâs. Beyrut: Dâru Tavki'n-Necât.
- el-Munâvî, Zeynuddîn Muhammed 'Abdirraûf b. Tâcu'l-Ârifîn el-Haddâdî (ö.1031/1622). (1356/1937). *Feydu'l-Kâdir fî Şerhi'l-Câmi'i's-Şağîr* (nşr.), I-VI. Mısır: el-Mektebetu't-Ticâriyyetu'l-Kubrâ.
- Karaman, H. vd. (2015). *Kur'ân-ı Kerîm Açıklamalı Meâli*, (3. Baskı). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Sarı, A. (2010). *Allah Ağrısı*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Sarı, A. (2011). *Ahmed'e Konmaya Çalışan Bir Sineğin Arzusu*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Sarı, A. (2013a). *Ve Asma Yaprakları Gibi Titreyen El*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Sarı, A. (2013b). *Merhamet Dilercesine Gökyüzüne Bakmak*. Ankara: Hece Yayınları.
- Sarı, A. (2013c). *Seherde Serçenin Gördüğüdür*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Sarı, A. (2014). *Sağ Omuz Meleşimin Omzundaki Sağ Omuz Meleşti*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Sarı, A. (2015). *Başlangıcı Olmayan Bir Şeyin Sonu*. Ankara: Hece Yayınları.
- Sarı, A. (2016). *Musa'nın Derinlerine Düşen Yutkunuş*. Konya: Çizgi Kitabevi.

Sarı, A. (2019). *Kendi İmdadına da Koşup Gelen Hızır*, (2. Baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.

Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, (2. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

<https://www.youtube.com/watch?v=Tx2Vx2Atlk> (Erişim: 09. 10. 2019)